

IETEIKUMI

KOMISIJA

KOMISIJAS IETEIKUMS

(2008. gada 3. oktobris)

par tādu cilvēku aktīvu integrāciju, kuri ir atstumti no darba tirgus

(izziņots ar dokumenta numuru K(2008) 5737)

(2008/867/EK)

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA,

nemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 211. pantu,

tā kā:

- (1) Cilvēka cieņas ievērošana ir viens no Eiropas Savienības pamatprincipiem, kuru mērķis ir veicināt pilnīgu nodarbinātību un sociālo progresu, izskaust sociālo atstumtību un diskrimināciju un sekmēt sociālo taisnīgumu un sociālo aizsardzību. Saskaņā ar EK līguma 137. panta 1. punkta h) apakšpunktu Kopienai ir būtiska nozīme, atbalstot un papildinot dalībvalstu darbību, kas vērsta uz tādu personu integrāciju, kuras ir atstumtas no darba tirgus. Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 34. pantā paredzētas tiesības uz sociālo palīdzību un palīdzību mājokļu jomā, lai nodrošinātu pienācīgu dzīvi tiem, kam nav pietiekamu līdzekļu.
- (2) Padomes 1992. gada 24. jūnija Ieteikums 92/441/EEK par kopīgiem kritērijiem attiecībā uz pietiekamiem resursiem un sociālo palīdzību sociālās aizsardzības sistēmās⁽¹⁾ joprojām ir atsaucis instruments Kopienas politikai saistībā ar nabadzību un sociālo atstumtību, un tas nav zaudējis nozīmi, lai gan tā pilnīgas īstenošanas labad jāveic vēl vairāk.
- (3) Kopš 1992. gada ir izveidoti jauni politikas instrumenti. Viens no šādiem instrumentiem ir atvērtā koordinācijas metode (AKM) sociālās aizsardzības un sociālās integrā-

cijas jomā, un tās mērķi ietver visu personu aktīvu sociālo integrāciju, kas jānodrošina, veicinot dalību darba tirgū un cīnoties pret nabadzību un atstumtību visvairāk novārtā atstāto personu un grupu vidū⁽²⁾. Vēl viens instruments ir Eiropas nodarbinātības stratēģija, kuras mērķis cita starpā ir stiprināt sociālo integrāciju, cīnīties pret nabadzību, novērst tādu cilvēku atstumtību no darba tirgus, kuri atrodas nelabvēlīgā situācijā, un atbalstīt šo personu integrāciju darba tirgū⁽³⁾.

- (4) Tas, ka joprojām ir nabadzība un bezdarbs un ka daudzējādi nelabvēlīgie apstākļi kļūst arvien sarežģītāki, nosaka vajadzību pēc visaptverošiem, integrētiem politikas virzieniem⁽⁴⁾. Lai modernizētu sociālās aizsardzības sistēmas, vienotā aktīvas integrācijas stratēģijā jāsavieno atbilstīgs ienākumu nodrošinājums, saikne ar darba tirgu un piekļuve kvalitatīviem pakalpojumiem⁽⁵⁾. Šī stratēģija pilnīgi papildina elastdrošības pieeju, vienlaikus ir vērsta uz tiem, kuri ir atstumti no darba tirgus. Ar to tiek dots ieguldījums Lisabonas stratēģijā, veicinot darbaspēka aktivitāti un mobilitāti, un tā ir ES ilgtspējīgas attīstības stratēģijas sociālās dimensijas stūrakmens⁽⁶⁾.

⁽²⁾ Paziņojums COM(2005) 706 "Strādāt kopā, strādāt labāk. Jauni pamatnoteikumi sociālās aizsardzības un sociālās integrācijas politikas atklātajai koordinēšanai Eiropas Savienībā".

⁽³⁾ Padomes 2008. gada 7. jūlija lēmums par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādņiem, Padomes dokuments 10614/2/082008 (Oficiālajā Vēstnesī vēl nav publicēts).

⁽⁴⁾ Paziņojums COM(2007) 620 "Sociālās aizsardzības modernizēšana lielākam sociālajam taisnīgumam un ekonomiskajai kohēzijai. No darba tirgus atstumtu cilvēku aktīvas integrācijas izvēršana" un COM(2005) 33 "Par sociālo programmu".

⁽⁵⁾ Paziņojums COM(2006) 44 "Par apspriedi saistībā ar ES līmeņa rīcību, lai veicinātu no darba tirgus atstumtu cilvēku aktīvu iekļaušanu".

⁽⁶⁾ Paziņojums COM(2007) 620, prezidentūras secinājumi, ko pieņēma Briseles Eiropadomes 2007. gada 14. decembra sanāksmē, un Sociālās aizsardzības komitejas (SAK) 2008. gada 3. jūlija ievadpaziņojums par aktīvu integrāciju. Īpaši skatīt arī Padomes 2007. gada 5. decembra secinājumus, dokumentu 16139/07; Reģionu komitejas 2008. gada 18. jūnija atzinumu par aktīvu integrāciju (dokuments CdR 344/2007); Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas 2007. gada 27. oktobra atzinumu par minimālajiem sociālajiem standartiem (dokuments CESE 892/2007).

⁽¹⁾ OV L 245, 26.8.1992., 46. lpp.

- (5) Pakāpeniski īstenojot šo ieteikumu, jāapsver valsts prioritātes un finanšu resursu pieejamība.
- (6) Šis ieteikums un tajā izklāstīto kopīgo principu īstenošana neskar Kopienas tiesību aktu piemērošanu, ieskaitot noteikumus par valsts atbalstu un vispārīgo grupu atbrīvojuma regulu⁽¹⁾, un Kopienas noteikumus par valsts līgumu piešķiršanu.
- (7) Saskaņā ar subsidiaritātes principu dalībvalstis ir atbildīgas par ienākumu nodrošinājuma apmēra noteikšanu un par atbilstīgas politikas virzienu kombinācijas izveidi, ņemot vērā atšķirīgās situācijas un vajadzības pašvaldību, reģionu un valsts līmenī,

- a) ir atbalsts pamattiesību īstenošanā;
- b) veicina dzimumu līdztiesību un visiem vienlīdzīgas iespējas;
- c) nodrošina to, ka tiek pienācīgi ņemta vērā daudzējādo nelabvēlīgo apstākļu sarežģītība un dažādo neaizsargāto cilvēku grupu īpašās situācijas un vajadzības;
- d) nodrošina to, ka pienācīga uzmanība tiek pievērsta vietējai situācijai un situācijai reģionos, un uzlabo teritoriālo kohēziju;

AR ŠO IESAKA DALĪBVALSTĪM RĪKOTIES ŠĀDI.

- 1) Izstrādāt un īstenot integrētu visaptverošu stratēģiju, kas vērsta uz tādu cilvēku aktīvu integrāciju, kuri ir atstumti no darba tirgus, to apvienojot ar atbilstīgu ienākumu atbalstu, integrējošiem darba tirgiem un piekļuvi kvalitatīviem pakalpojumiem. Ar aktīvas integrācijas politikas virzieniem jāveicina darbspējīgu cilvēku integrācija noturīgā, kvalitatīvā darba tirgū un jānodrošina pietiekami resursi tādu personu pienācīgai dzīvei, kuras pašas to nespēj, un atbalsts šo personu dalībai sabiedrības dzīvē.
- 2) Nodrošināt vienotu aktīvas integrācijas politikas virzienu efektivitāti, izmantojot:
- a) visaptverošas politikas izveidi, ar ko noteikta aktīvas integrācijas stratēģijas triju risinājumu pareizā kombinācija, ņemot vērā to kopīgo ietekmi uz tādu cilvēku sociālo un ekonomisko integrāciju, kuri ir nelabvēlīgā situācijā, un iespējamu mijiedarbību, ieskaitot sinerģiju un kompromisus;
- b) aktīvas integrācijas stratēģijas trīs risinājumu vienotu īstenošanu, lai efektīvi novērstu nabadzības un sociālās atstumtības daudzējādos iemeslus un stiprinātu koordināciju starp valsts aģentūrām un dienestiem, kuri īsteno aktīvas integrācijas politiku;
- c) politikas koordinēšanu starp pašvaldību, reģionu, valsts un ES iestādēm, ņemot vērā šo iestāžu konkrētos uzdevumus, kompetenci un prioritātes;
- d) visu attiecīgo personu, ieskaitot tās, kuras skar nabadzība un sociālā atstumtība, sociālo partneru, nevalstisko organizāciju un pakalpojumu sniedzēju aktīvu iesaistīšanu stratēģiju pilnveidošanā, īstenošanā un novērtēšanā.
- 3) Nodrošināt, ka aktīvas integrācijas politikas virzieni:

- e) ir saskanīgi ar dzīvescikla pieeju sociālajā un nodarbinātības politikā tā, lai būtu iespējams atbalstīt solidaritāti paaudžu starpā un izbeigt nabadzības pārmantošanu no paaudzes paaudzē.
- 4) Organizēt un īstenot vienotus aktīvas integrācijas politikas virzienus saskaņā ar turpmāk minētajiem kopīgajiem principiem un katram risinājumam paredzētām pamatnostādnēm, vienlaikus ievērojot subsidiaritātes principu un atšķirīgās situācijas, vajadzības un prioritātes, neskarot Kopienas tiesību aktu piemērošanu, ieskaitot noteikumus par valsts atbalstu un Kopienas noteikumus par publiskā pasūtījuma līgumu piešķiršanu.

a) *Atbilstīgs ienākumu nodrošinājums*

Atzīt cilvēka pamattiesības uz iztikas līdzekļiem un sociālo palīdzību, kas ir pietiekami, lai dzīvotu cilvēka cienīgu dzīvi, – tā ir daļa no visaptverošiem, atbilstīgiem centieniem apkarot sociālo atstumtību.

- i) Attiecīgā gadījumā pārskatīt sociālās aizsardzības sistēmas, ņemot vērā Ieteikuma 92/441/EEK B punktā uzskaitītos *kopīgos principus*. Saskaņā ar aktīvas integrācijas stratēģiju tiesības uz pietiekamiem iztikas līdzekļiem:

— jāapvieno ar aktīvi pieejamām darba vai profesionālās apmācības iespējām, lai atrastu darbu personām, kuru situācija nav šķērslis šādai aktīvai darbībai, vai attiecīgā gadījumā jāsaista ar ekonomiskās un sociālās integrācijas pasākumiem pārējām personām,

— jāapvieno ar politikas virzieniem, kuri valsts līmenī tiek uzskatīti par vajadzīgiem attiecīgo personu ekonomiskajai un sociālajai integrācijai;

⁽¹⁾ Komisijas 2008. gada 6. augusta Regula (EK) Nr. 800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88. pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula) (OV L 214, 9.8.2008., 3. lpp.).

ii) nodrošināt minēto tiesību īstenošanu saskaņā ar *praktiskajiem norādījumiem*, kuri iekļauti Ieteikuma 92/441/EEK C punkta 1., 2. un 3. apakšpunktā. Īpaši, ja tiek paredzēti cilvēka cienīgas dzīves nodrošināšanai vajadzīgie resursi, izmantojot atbilstīgos nacionālos indikatorus, būtu jāņem vērā attiecīgās valsts dzīves līmenis un cenu līmenis pēc mājtsaimniecības tipa un lieluma. Aktīvas integrācijas sistēmā būtu jānodrošina, ka personas, kuru situācija nav šķērslis darbaspējam, tiek rosinātas meklēt darbu un ka pielāgotās vai papildu summas atbilst šo personu īpašajām vajadzībām.

b) Integrējoši darba tirgi

Pieņemt pasākumus, kas attiecas uz personām, kuru situācija nav šķērslis darbaspējam, lai šīm personām nodrošinātu efektīvu palīdzību, kas vērsta uz iesaistīšanos, atkārtotu iesaistīšanos darba tirgū un palikšanu darba tirgū.

i) Saistībā ar aktīvas integrācijas stratēģijām veicināt šādus *kopīgos principus*:

— apmierināt no darba tirgus atstumtu *cilvēku vajadzības*, lai sekmētu, ka šīs personas pakāpeniski no jauna integrējas sabiedrībā un darba tirgū, un pastiprinātu šo personu nodarbinātības spēju,

— veikt *integrējošu darba tirgu* sekmēšanai vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka piekļuve darba tirgum ir visiem pieejama iespēja,

— sekmēt *kvalitatīvas darba vietas*, ieskaitot darba algu un piemaksas, darba apstākļus, veselībai nekaitīgu un drošu darba vidi, piekļuvi mūžizglītībai un profesionālās izaugsmes izredzes, lai īpaši izvairītos no strādājošo nabadzības,

— novērst darba tirgus segmentāciju, sekmējot *darba vietas saglabāšanu un pilnveidošanu*;

ii) īstenot šos principus, izmantojot *praktiskus norādījumus*:

— paplašināt un uzlabot ieguldījumus cilvēkkapitālā, izmantojot integrējošus izglītības un apmācības politikas virzienus, ieskaitot efektīvas mūžizglītības stratēģijas; reaģējot uz jaunām prasmju prasībām, uz vajadzību pēc digitālajām prasmēm un pielāgot izglītības un apmācības sistēmas,

— veikt aktīvus un preventīvus darba tirgus pasākumus, ieskaitot atbilstīgi pielāgotus, individualizētus pakalpojumus un atbalstu savlaicīgā vajadzību noteikšanā, palīdzību darba meklēšanā, metodisko darbu un apmācību un motivēšanu aktīvai darba meklēšanai,

— nepārtraukti pārskatīt rosinošos un bremzējošos faktorus, ko rada nodokļu un pabalstu sistēmas, ieskaitot pabalstu pārvaldību un to piešķiršanas nosacījumus un augsto faktisko nodokļu robežlikmju būtisku samazināšanu galvenokārt attiecībā uz personām, kurām ir nelieli ienākumi, vienlaikus nodrošinot atbilstīgu sociālās aizsardzības līmeni,

— nodrošināt atbalstu sociālajai ekonomikai un aizsargātai nodarbinātībai, kas ir svarīgs faktors attiecībā uz tādu cilvēku iesaistīšanu darba tirgū, kuri ir nelabvēlīgā situācijā, sekmēt finanšu integrāciju un mikroaizdevumus, nodrošināt finansiālus stimulus, kas paredzēti, lai mudinātu darba devējus pieņemt darbā šādas personas, attīstīt jaunus avotus darba vietu izveidei pakalpojumu jomā, īpaši vietējā līmenī, un padziļināt izpratni par darba tirgus integrētspēju,

— veicināt pielāgošanās spējas un nodrošināt atbalstu strādājošajiem un labvēlīgu vidi, ieskaitot to, ka uzmanība tiek pievērsta strādājošo veselībai un labklājībai, nediskriminācijai un darba tiesību aktu piemērošanai saistībā ar sociālo dialogu.

c) Piekļuve kvalitatīviem pakalpojumiem

Veikt visu veidu pasākumus, lai dotu iespēju attiecīgajām personām saskaņā ar atbilstīgajiem valsts normatīvajiem aktiem saņemt pienācīgu sociālo atbalstu, proti, piekļūt kvalitatīviem pakalpojumiem. Īpaši jāveic šādu darbību kopums.

Saskaņā ar turpmāk minētajiem *kopīgajiem principiem* jāsniedz pakalpojumi, kas ir būtiski, atbalstot aktīvas sociālās un ekonomiskās integrācijas politikas virzienus, ieskaitot sociālās palīdzības pakalpojumus, nodarbinātības un apmācības pakalpojumus, atbalstu mājokļu jomā un pakalpojumus sociālo mājokļu, bērna aprūpes, ilgtermiņa aprūpes un veselības jomā, ņemot vērā vietējo, reģionālo un valsts iestāžu lomu, piemērojamos Kopienas tiesību aktus un dalībvalstīs atšķirīgās situācijas, vajadzības un prioritātes:

— teritoriāla pieejamība, fiziska piekļūstamība un iespēja atļauties,

— solidaritāte, vienlīdzīgas iespējas pakalpojumu izmantotājiem un darba ņēmējiem, un pienācīga uzmanība tiek pievērsta lietotāju dažādībai,

— ieguldījumi cilvēkkapitālā, darba apstākļi un atbilstīga fiziskā infrastruktūra,

— visaptveroši un koordinēti pakalpojumi, kas tiek plānoti un sniegti integrētā veidā,

- lietotāju iesaistīšana un individuāla pieeja, lai apmierinātu individuālās prasības,
- uzraudzība un rezultātu novērtēšana, un labas prakses apmaiņa.

5) Veicot darbības sociālās aizsardzības jomā, nodrošināt attiecīgos līdzekļus un pabalstus; izmantot struktūrfondu, īpaši Eiropas Sociālā fonda, noteikumus un resursus, kas paredzēti aktīvas integrācijas pasākumiem.

Noteikt sīki izstrādātu kārtību un finanšu izmaksas un organizēt to pārvaldību, un minētās darbības veikt saskaņā ar valsts tiesību aktiem un/vai praksi.

Ņemt vērā ekonomiskos un budžeta ierobežojumus, valsts iestāžu noteiktās prioritātes un publiskā sektora finanšu stāvokli, lai panāktu līdzsvaru starp faktoriem, kas rosina strādāt, nabadzības mazināšanu un ilgstspējīgiem budžeta izdevumiem.

Veikt vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka visi, ieskaitot personas, kam ir vismazāk priekšrocību, būtu informēti par savām tiesībām un pieejamo atbalstu, attiecīgā gadījumā ar informācijas tehnoloģiju palīdzību.

Cik vien iespējams vienkāršot administratīvās procedūras un kārtību, kādā tiek pārbaudīti resursi un situācijas.

Ja vien iespējams, saskaņā ar valsts normatīvajiem aktiem veidot pārsūdzības sistēmu, iesaistot kompetentās pārvaldes iestādes, un, ja vajadzīgs, tajā iekļaut neatkarīgu trešo pusi, piemēram, tiesu, kas attiecīgajai personai varētu būt viegli pieejama.

6) Uzlabot rādītājus un informācijas sistēmas, lai pastiprināti vāktu atjauninātus un salīdzināmus datus par visiem aktīvas integrācijas pīlāriem.

Saskaņā ar atvērtās koordinācijas metodi uzraudzīt un novērtēt aktīvas integrācijas politikas virzienus, pamatojoties uz ciešu sadarbību starp Sociālās aizsardzības komiteju un Nodarbinātības komiteju un saņemot programmas *Progress* atbalstu.

Nodrošināt atbilstību Lisabonas stratēģijas vispārējai politikai saistībā ar sociālās kohēzijas mērķiem.

Šis ieteikums ir adresēts dalībvalstīm.

Briselē, 2008. gada 3. oktobrī

Komisijas vārdā —
Komisijas loceklis
Vladimír ŠPIDLA